

اپیدمیولوژی سارکوئیدوز دکتر کاظم آملی، فوق تخصص ریه دانشگاه علوم پزشکی تهران

۱ - اپیدمیولوژی سارکوئیدوز در جهان

اپیدمیولوژی یعنی بررسی شیوع و انسیدانس بیماری‌ها و مشخصات آن‌ها در مناطق مختلف جهان. در مورد سارکوئیدوز این بررسی مشکل است زیرا اولاً "علت این بیماری هنوز ناشناخته است و ثانیاً" در عده زیادی از مبتلایان تا مدتی بدون علائم بالینی می‌ماند و ناشناخته است. طبق بررسی‌های جداگانه ۳۱٪ تا ۶۸٪ موارد بدون علامت بوده‌اند. از طرف دیگر سارکوئیدوز تظاهرات گوناگونی دارد و برحسب تظاهرات مختلف آن، ارقام مختلفی گزارش شده‌اند. به طور خلاصه خصوصیات ژنتیک و استعداد افراد برای ابتلاء به این بیماری و عوامل محیطی در نتیجه بررسی‌ها نقش داشته‌اند. آنچه تا کنون بدست آمده چنین است:

۱ - در اروپا شیوع این بیماری در کشورهای شمالی این قاره یعنی کشورهای اسکاندیناوی و انگلستان و ایرلند بیشتر از کشورهای جنوبی آن قاره بوده است. در کشورهای اسکاندیناوی در یک بررسی شیوع سارکوئیدوز از ۲۸ بیمار در هر صد هزار نفر جمعیت کلی و حداکثر ۶۴ نفر در هر صد هزار نفر گزارش شده است. در انگلستان در یک بررسی رقم ۹ نفر در صد هزار نفر بدست آمده است.

در ایالات متحده آمریکا شیوع این بیماری برحسب نژاد متفاوت است. در سفیدپوستان ۱۰/۹ نفر و در سیاه‌پوستان ۳۵/۵ نفر در هر صد هزار نفر مبتلا بوده‌اند. یعنی شیوع این بیماری در سیاهان آمریکا سه برابر سفیدپوستان بوده است. در ژاپن ۱/۵ نفر در هر صد هزار نفر بدست آمده است.

۲ - انسیدانس سارکوئیدوز نیز در مناطق مختلف دنیا یکسان نبوده و در کشورهای اسکاندیناوی بین ۱۴ تا ۴۲ مورد و در هر صد هزار نفر گزارش شده است. در انگلستان این رقم ۸ تا ۱۲/۷ نفر یافت شده و در آمریکا در جوانان سفیدپوست ۷/۶ نفر و در جوانان سیاه‌پوست ۸۱/۸ نفر در هر صد هزار نفر بدست آمده است.

عوامل متعددی در ابتلاء به سارکوئیدوز نقش دارند. سن بیماران بیشتر بین ۲۰ تا ۴۰ سالگی است. در کودکان نادر است. نژاد و محیط و مناطق جغرافیایی موثراند. در زنان قدری بیشتر از مردان دیده می‌شود.

سارکوئیدوز یک بیماری سیستمیک است. اعضاء مبتلا شده از مناطق مختلف جهان متفاوت بوده است. در کشورهای شمالی اروپا سندرم لوفگرن بیشتر دیده شده و در سیاهان آمریکا ابتلاء اعضاء دیگر (غیر از ریه) بیشتر دیده شده و بعلاوه شدت بیماری و پیشرفت ضایعات بیشتر و احتیاج به پیوند ریه و مرگ و میر افزایش بیشتری داشته است.

از نظر استعداد ژنتیک بررسی‌های فراوانی شده و از جمله همراهی با انواع مختلف HLA ها بدست آمده است. وجود این بیماری در اقوام نزدیک مبتلایان نیز حاکی از اثر عوامل ژنتیک است و برحسب مناطق جهان از ۰/۸٪ تا ۱۰٪ از اقوام درجه اول مبتلایان سارکوئیدوز دیده شده است....

نتیجه : ۱- سارکوئیدوز احتمالاً " در مردم سراسر دنیا ممکن است وجود داشته باشد به شرط آنکه آگاهی از این بیماری در کار باشد و بررسی دسته جمعی بعمل آید.

۲ - شیوع و انسیدانس سارکوئیدوز در مناطق مختلف جهان متفاوت است. در اروپا و امریکای شمالی بیشتر و در سیاهان سه برابر سفیدان گزارش شده است.

۳ - اپیدمیولوژی سارکوئیدوز منوط به دانش دقیق تر از خصوصیات این بیماری و شرایط متعدد ژنتیک و عوامل محیطی است.

۴ - اطلاعات بدست آمده بیشتر از کشورهای اروپای شمالی و امریکا و ژاپن است که خود تحت تاثیر آگاهی پزشکان از این بیماری است.

II. اپیدمیولوژی سارکوئیدوز در ایران

در ایران هنوز بررسی هایی در این زمینه بعمل نیامده است. اطلاعات نویسنده محدود به بررسی ۳۳۸ مورد در جریان نیم قرن اخیر بوده و نتایج زیر بدست آمده است (جدولهای پیوست در مقاله):

۱ - سارکوئیدوز در ایران وجود دارد و به نظر می رسد شیوع و انسیدانس آن در مناطق شمالی کشور بیشتر از مناطق جنوبی باشد.

۲ - گروه سنی مبتلایان یک دهه بعد از گزارش های خارجی است که ممکن است نتیجه تشخیص دیرتر باشد.

۳ - سارکوئیدوز هر چند، در مقایسه با بیماریهای بدخیم، بیماری "خوش خیم" است ولی در صورتیکه تشخیص داده نشود و سیر آن کنترل نشود می تواند به از کار افتادگی و مرگ منجر گردد.

امید است با همکاری مراکز و بررسی های دسته جمعی اطلاعات سودمندی از وضع سارکوئیدوز در ایران بدست آید.